

Opplegg for 5. – 7. trinn

Vi har gratis pedagogiske opplegg for barnehage, skole og universitet/høyskole. Disse gjennomføres enten hos oss på Ilene, eller vi kan ta med oppleggene ut til din skole. Oppleggene på Ilene gjennomføres hovedsakelig fra midten av april og ut oktober.

Fra Kunnskapsløftet 2020, Overordnet del: «Skolen skal bidra til at elevene utvikler naturglede, respekt for naturen og klima- og miljøbevissthet.»

Oppleggene under passer spesielt godt inn i det tverrfaglige temaet «Bærekraft».

Innhold

Viktig informasjon.....	1
Om oppleggene.....	2
Spørsmål og bestilling	2
Marin forsøpling.....	2
Nyhet: Næringsnett i naturen – pilotklasser ønskes.....	3
Nyhet: Fugl, form og farge – pilotklasser ønskes.....	4
Nyhet: Biologisk mangfold/nærnatur - pilotklasser ønskes.....	5
Nyhet: Våtmark og trekkfugler – pilotklasser ønskes	6
Nyhet: Flaggermus – pilotklasser ønskes.....	6
Lån av senteret og hage:.....	7
Selvbetjente aktiviteter.....	7

Viktig informasjon

- Oppleggene krever aktiv deltagelse av lærerne. Det forventes at lærerne hjelper til med organisering og sørger for ro og orden blant elevene. Lærerne har også ansvaret for sikkerheten til elevene.
- Det er behov for minst to deltagende lærere i de fleste oppleggene. Klassen deles i to grupper, hvor den ene har aktiviteter med naturveileder og den andre med lærer. Det er behov for deltagende lærere på begge gruppene. Elevgruppene bytter aktiviteter halvveis.

- Vi oppholder oss hovedsakelig utendørs. Husk å kle dere godt, det er ofte ekstra kaldt på Ilene!

Om oppleggene

- Oppleggene er tilpasset grupper på opptil 30 elever, men større grupper kan mottas etter avtale.
- Varighet på oppleggene er oppgitt i beskrivelsene under, men kan tilpasses noe ved behov.
- Gruppene kan spise lunsj i hagen dersom det er ønskelig. Utegrill står til disposisjon.
- Dersom det er vanskelig for gruppen å komme seg til senteret, er det mulig for naturveileder å gjennomføre et utvalg av oppleggene på skolen.
- Oppleggene er tilpasset Kunnskapsløftet 2020.

Spørsmål og bestilling

For spørsmål, ta kontakt med naturveileder Cecilie: post@ilene.no eller telefon 975 28 181.

For bestilling av opplegg, [fyll inn skjema her](#).

Marin forsøpling

Dette lærer elevene:

- Hva slags materialer består marint søppel av og hvor det kommer fra
- Hvor lang tid det tar for ulike materialer å bli brutt ned i naturen
- Hvordan påvirker marint avfall dyrelivet
- Kildesortering

Aktivitetene:

Vi starter dagen med å se på og samtale om søppel som har drevet med havstrømmen til Ilene naturreservat. Hvor kommer det fra? Hvem er de ansvarlige? Hva slags typer materiale er det laget av? Hvorfor er det så farlig for dyr og mennesker? Hva syns elevene om søppel i naturen og i nærområdet sitt? I en aktivitet hvor vi jobber med en tidslinje som viser nedbrytningstid for marint avfall, får elevene diskutere seg frem til hvor lang tid de tror det tar før søppelet forsvinner. Hvor lang tid tar det før aviser, plastflasker, bleier, vattpinner og annet søppel har blitt brutt helt ned? Og blir plast egentlig noensinne helt borte fra naturen?

Så leker vi «Matsøk-spillet», og her handler det om liv og død! Hvor mange kalorier trenger selen, torsken, skarven og fiskeørnen for å overleve dagen? Hver elev må samle så mange matbiter han/ hun kan på begrenset tid og deretter regne ut hvor mange kalorier det blir til sammen. Klarer elevene å finne like mye mat neste dag, når de har satt seg fast i søppel og må

hinke eller bare bruke én hånd? Og hva skjer med kalori-inntaket når det plutselig er fullt av plast blant maten?

Til slutt spiller vi «Søppelbasket». Her lærer vi at det ikke bare er viktig at søppel ikke havner i naturen, men også at den havner i riktig søppeldunk så den kan gjenvinnes!

Varighet: cirka 2 timer

Nyhet: Næringsnett i naturen – pilotklasser ønskes

Dette lærer elevene:

- Ulike næringsnett/energikjeder i naturen
- Samspillet mellom produsenter, konsumenter og nedbrytere

Aktivitetene:

Gjennom lek og bevegelse blir elevene kjent med begrepene produsent, konsument/forbruker og nedbrytere, og noen konkrete eksempler på disse. Vi ser at alt henger sammen med alt i naturen når elevene spiller «Stein-saks-papir». I spillet er elevene næringen som beveger seg gjennom de trofiske nivåene i kretsløpet. Hva skjer hvis man ikke har nedbrytere med i spillet?

Vi ser på ulike næringskjeder i Ilene naturreservat og forsøker å få artene plassert riktig i forhold til hverandre. Så går vi på jakt etter nedbrytere i området, og finner sopp, insekter, mark og andre bidragsyttere som sikrer at næringen fortsetter å være tilgjengelig i næringsnettet.

I Ressurs-leken må elevene kjempe om ressursene for å overleve. Slike får de erfare hvordan det kan være for et dyr å skulle finne mat, vann og ly i konkurranse med andre.

Klassen deles i to og noen av aktivitetene er lærerstyrte.

Forarbeid på skolen:

Det er fint om elevene på forhånd har jobbet med fagbegrepene produsent, konsument (eventuelt forbruker) og nedbrytere, samt næringskjede.

Varighet: cirka 2 timer

Kompetansemål:

- Utforske og beskrive ulike næringsnett og bruke dette til å diskutere samspill i naturen
- Gjøre rede for hvordan organismer kan deles inn i hovedgrupper, og gi eksempler på ulike organismers særtrekk

Nyhet: Fugl, form og farge – pilotklasser ønskes

Dette lærer elevene:

- Dele fugler inn i hovedgrupper basert på anatomi, hovedsakelig form på nebb og føtter
- Se sammenhengen mellom fuglenes anatomi og tilpasninger til levemiljø og diett

Aktivitetene:

Vi snakker om hva det er som gjøre en fugl til en fugl. Vi leker nebbstafett og lærer med hele kroppen om hvorfor fuglene har forskjellige nebb og spiser ulik mat. Og hva med beina? Noen er lange tynne mens andre er brede og flate. Vi diskuterer hvilke miljøer som føttene er tilpasset. Hvordan kan det vi observerer fortelle oss hvilken type fugl vi ser?

Noen fugler er store og andre er små, noen har sterke farger og noen har så god kamuflasje at de nesten er umulige å se. Og noen fuglearter er så like at det nesten er umulig å se forskjell! I «Fugl i bolle» trener vi både observasjonsevnen og kommunikasjonsevnen gjennom å jobbe i par, der elevene bytter på å beskrive fuglearten og gjette på artsnavnet.

Opplegget kombineres med en lærerstyrt tur til fugletårnet med kikkerter og fuglebingo.

Varighet: cirka 2 timer

Kompetansemål:

- Beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål
- Gjøre rede for hvordan organismer kan deles inn i hovedgrupper, og gi eksempler på ulike organismers særtrekk
- Utforske og beskrive ulike næringsnett og bruke dette til å diskutere samspill i naturen

Nyhet: Biologisk mangfold/nærnatur - pilotklasser ønskes

Dette lærer elevene:

- Hvordan biologisk mangfold er avgjørende for et robust økosystem
- Kjennetegn på typer natur og noen av dyra som er tilpasset dem
- Kartlegge natur i nærmiljøet

Aktivitetene:

Vi snakker om hva natur egentlig er og ser på det biologiske mangfoldet på Ilene. Da må vi både lære litt om hva som er kjennetegnene på ulike typer natur og trene observasjonsevnen. Barskog, løvskog, dam, innsjø, mudderflate og gresslette. Det finnes så mange forskjellige typer! Vi kartlegger naturen rundt oss med bingoark, og øver ekstra på ordforrådet med naturmemory. Der jobber elevene i par og den ene eleven må memorere så mye som mulig av et naturbilde og deretter forklare til partneren som skal pusle sammen et tilsvarende bilde. Så gjelder det å komme tett på naturen og elevene får i oppdrag å lage et mini-økosystem på boks med små biter/eksemplarer av naturen de finner rundt seg.

For å forstå viktigheten av å ha høyt biologisk mangfold i et økosystem, enten det er nærskogen eller hele kloden vår, så leker vi Økollaps! Her skal elevene hoppe fra art til art (flekker på bakken). Gjør det noe om måltrosten forsvinner? Eller blåveisen? Hvor mange arter kan forsvinne før det blir umulig å komme seg frem?

Klassen deles i to og noen av aktivitetene er lærerstyrte.

Varighet: cirka 2 timer

Kompetansemål:

- Gjøre rede for betydningen av biologisk mangfold og gjennomføre tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nærmiljøet
- Beskrive, fortelle, argumentere og reflektere i ulike muntlige og skriftlige sjangre og for ulike formål
- Gjøre rede for hvordan organismer kan deles inn i hovedgrupper, og gi eksempler på ulike organismers særtrekk

Nyhet: Våtmark og trekkfugler – pilotklasser ønskes

Dette lærer elevene:

- Hva er våtmark og om de ulike typene våtmark
- Hvorfor er våtmarkene så viktige som rasteplasser og næringsområder for trekkfugler
- Hva truer verdens våtmarker og dyra som lever i dem

Aktivitetene:

Hvorfor er våtmarkene så viktige for fuglene? Vi leker trekkfugler som flyr fra våtmark til våtmark på trekk fra Afrika til Norge og vi opplever hvilke farer og utfordringer som møter fuglene underveis. Unngår vi oljesølet? Blir det nok mat til alle? Klarer alle å unngå strømledninger, vindmøller og jegere? Og hjelper det at en ødelagt våtmark blir restaurert?

Klassen deles i to grupper og kombineres med en lærerstyrt tur til fugletårnet med kikkerter og fuglebingo.

Varighet: cirka 2 timer

Kompetansemål:

- Gjøre rede for betydningen av biologisk mangfold og gjennomføre tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nærmiljøet
- Utforske og beskrive ulike næringsnett og bruke dette til å diskutere samspill i naturen

Nyhet: Flaggermus – pilotklasser ønskes

Dette lærer elevene:

- Hvordan evolusjonen har ført til at mennesker, fugler og flaggermus har utviklet ulike beinstruktur i armer/vinger
- Hvordan og hvorfor jakter flaggermus med ekkolokalisering

Aktivitetene:

Vi ser på utstoppede flaggermus og bilder av forskjellige flaggermusarter. Slik blir vi kjent med denne dyregruppen og sammenligner den med andre grupper. Både fugler og flaggermus flyr, men hvordan er vingene bygget opp? Med puslespill kan elevene studere skjelettet i vingene til fugler og flaggermus, og sammenligne med en menneskearm. Elevene blir også kjent med hvilke dyr som har utviklet faktisk flyveevne, og hvilke som bare «seiler». Hva spiser flaggermus, og hvordan bruker den vingene til å jakte?

Flaggermus kan se godt i mørket, men har spesialisert seg på å orientere seg med lyd og ekko. Elevene får teste egen orienteringsevne ved å bare bruke hørselen for å finne frem.

Varighet: cirka 2 timer

Kompetansemål:

- Gjøre rede for betydningen av biologisk mangfold og gjennomføre tiltak for å bevare det biologiske mangfoldet i nærmiljøet
- Gjøre rede for hvordan organismer kan deles inn i hovedgrupper, og gi eksempler på ulike organismers særtrekk

Lån av senteret og hage:

Skoler og barnehager kan benytte hagen, uteamfiet, utegrillen og fugletårnet gratis. Det er også mulig å låne nøkkel til toalettene, auditorium og møterom.

Vi låner ut kikkerter og fugleplansjer dersom man ønsker å benytte fugletårnet på egenhånd.

Vi ber om at alle besøk til senteret, inkludert bruk av fugletårnet eller senterets hage bestilles på forhånd.

Ta kontakt med naturveileder Cecilie for spørsmål eller bestilling: post@ilene.no

Selvbetjente aktiviteter

Senteret har utviklet flere selvbetjente aktiviteter for publikum. Aktivitetene kan også benyttes til lærerstyrt undervisning. Dersom dere ønsker å komme på egenhånd, må det likevel bestilles på forhånd, se over. På www.ilene.no/aktiviteter finner du aktivitetene natursti, naturkamp, turbingo m.m.